

Brødremenigheden Christiansfeld

Nr. 4

Oktober - November - December 2019

*Alleen op til Gudsageren fotograferet en sidste gang
umiddelbart før fældning*

Brødremenigheden i Christiansfeld

Præstebolig:

Lindegade 26
6070 Christiansfeld

Præst:

Jørgen Bøytler
Tlf.: 74561420
40361420
boytler@ebu.de

Regnskabskontor:

Nørregade 14 A
6070 Christiansfeld
Tlf.: 74561214

Bank: Reg: 9743

NR: 039 5639714

broedremenigheden
@christiansfeld.tv

Organist:

Mirjam Lumholdt
Mirjamlumholdt
@gmail.com

Ældsteråd:

Formand:

Henning Jacobsen
Lindegade 14
6070 Christiansfeld
Tlf.: 74561214
hejac@bbsyd.dk

Jørgen Bøytler
Ellen Frandsen
Inga Jakobsen
Hans Schmidt
Lone Madsen

Forstander:

Käte Thomsen
Tlf.: 40562646
broedremenigheden
@christiansfeld.tv

Redaktør: Käte Thomsen

Identitet, kunnen og væren

I Johannes Åbenbaring kan vi læse om en fantastisk scene foran Lammets trone, som det kaldes. "Og en af de ældste tog til orde og spurgte mig: "De, som står klædt i hvide klæder, hvem er de og hvor kommer de fra?" Jeg sagde til ham: "Min herre, du ved det." Og han sagde til mig: "Det er dem, som kommer fra den store trængsel, og som har vasket deres klæder og gjort dem hvide i Lammets blod." Det er jo et svimlende billedsprog, men som skal illustrere det ubeskrivelige: Det er billedsprog for tro på syndernes forladelse. Kristus løskøbte os fra vore synder med sit blod og vandt derved en retfærdighed, som han tilbyder os mennesker i ordet og sakramenterne. Den store hvide flok er altså nogle af dem, der ved tro har fået deres synder forladt for den korsfæstede og opstandne Jesu Kristi skyld. Som en tilgivet og retfærdiggjort synder ved troen på Kristus er jeg ren, er jeg fri, er jeg gået over fra døden til livet. Altså som nævnt: Min identitet som en tilgivet og retfærdiggjort synder betinges af, at Gud greb ind. Det er uvigtigt, hvad jeg kan. Det er vigtigt, hvad jeg er.

Vi taler gerne og ofte om tro. Og jo, troen er en gave, vi får givet af Gud. Men tro kan let blive opfattet som en intellektuel øvelse. Oftest forstås tro i betydningen: en holdning, nogle meninger, et forhold til en række dogmer. Norske Halvor Moxnes er i en bog inde på, at vi måske skulle anvende et andet udtryk end netop tro, når vi taler om "at være kristen." Han foreslår, at vi anvender udtrykket "at følge Jesus." Det udtryk får bedre den nye identitet og det opbrud og den forandring frem, som ligger i et forhold til Jesus.

Jørgen Bøytler

Gudsageren under renovering

Renoveringens nødvendighed

I gennem mere end et års tid har Gudsageren været under renovering. Vi håber at arbejdet er fuldført senest i sommeren 2020. Vi er A. P. Møller Fonden og Augustinus Fonden, hvis økonomiske bidrag har gjort renoveringen mulig, taknemmelige. Sidste gang Gudsageren blev renoveret var i 1988. På det tidspunkt blev træerne stynet og gravstenene blev sat om og anbragt på nye sokler der blev støbt på stedet.

Tiden var kommet til en endnu mere gennemgribende renovering af Gudsageren, idet træerne, der tidligere flere gange var blevet stynet, havde opbrugt den forlængelse af deres liv, som styningerne havde givet. Fagfolk

oplyser, at en styning normalt kan forlænge et træs levealder med ca. 30 år. Det var synligt, at nogle af træerne var i endog meget dårlig forfatning og det blev endnu tydeligere, da de blev fældet. Mange af træerne var delvist hule, rigtig mange havde store, indvendige rådskader og det var klart, at tiden for træernes udskiftning var kommet. Det antages, at træerne blev plantet i forbindelse med Gudsagerens anlæggelse, så deres alder

Topkapping i april 1988

anslås til at have været mere end 240 år. Det var således nødvendigt at tage skridtet fuldt ud og udskifte samtlige træer, hvilket vil sige godt og vel 300 lindetræer.

Her ses træernes dårlige stand 2018

Den stramme orden og forfaldets skønhed

To tilsyneladende modsatrettede tendenser er fremtrædende på Gudsageren. På den ene side den stramme geometri, stiernes og træernes lige linjer, portalens og pavillonens stilmæssige sikkerhed, altså den velordnede, menneskelige kultur. På den anden side de gamle gravsten, der alle bevarer, mens de umærkeligt forvitrer, tyst illustrerer naturens, livets uafvendelige bevægelse mellem liv og død. I de gamle sandstensplader opleves forfaldets skønhed, som især i efterårets løvfald anslår en melankolsk, men dybest set ærlig, livsnær stemning. En stemning, der skifter, når foråret kommer, og det hele springer ud, og Gudsageren danner rammen om påskemorgens opstandelsesliturgi: Alt sammen kan ses som en fortolk-

Den ny renoverede portal

ning af portalens tekster: "Det sås i forkrænkelighed, det oprejses i uforkrænkelighed".

Det oplevede helhedsindtryk af Gudsageren, der i renoveringen arbejdes på, er, at Gudsagerens lange lige rækker af 6 meter høje træer, de snorlige stier, de 8 felter med grave og så portal og pavillon tilsammen fremstår

som det relativt velordnede, lyse og imødekommende, men også stemningsfyldte rum. Den omkransende skov lukker af mod omgivelserne, så rumfornemmelsen inde på Gudsageren etableres. Gudsageren betragter vi som et spejlbillede af kirkesalen. Det er overbevisningen, at denne fortolkning af Gudsageren som rum er analog med byens grundlægges oprindelige tanke. Det forekommer ret sikkert, at træerne både på kirkepladsen og på Gudsageren var planlagt til at skulle beskæres og holdes i en ret beskeden højde og omfang. Det sikrer på kirkepladsen bygningernes synlighed og pladsens lys, som også bygningernes gule mursten giver. På lignende måde giver de beskårne træer på Gudsageren lyset den plads, som ligger dybt i Brødremenighedens livsglade tilgang til tro og samfund.

Renoveringsprojektets elementer

Et renoveringsprojekt beskrevet af landskabsarkitekt-firmaet Schönherr Landskab har dannet grundlag for arbejdet. I hovedtræk kan følgende renoveringsopgaver nævnes:

Træer

Fældning af gamle træer, genplantning af nye træer, placeret som de gamle. Træerne er ved ankomsten til Christiansfeld allerede ca. 10 år gamle og de skal beskæres jævnlige, så den nuværende højde på 6 m. bibeholdes fremover.

Nu er træerne fældet

Så er de nye træer ankommet

Gravsten

Opretning af alle gravsten, udskiftning af sokkel for en dels vedkommende, reparation af revnede gravsten. I enkelte tilfælde er gravstenene knust i mange stykker. Disse gravsten lægges ned i soklen, og så lægges en sandstensplade ovenpå og gravstedet er genetableret.

Gravstenene gensættes præcist, hvor de stod før, så rækkerne ikke bliver snorlige. Det betyder, at indtrykket af en ager med en vis orden, men dog med en vis diversitet, vedligeholdes. Den optiske sammenhæng i Gudsagerens helhed, er en pointe i Gudsager-tanken, søges dermed bibeholdt.

Overfladen

Gudsageren har i mange år været ”sort” for så vidt, at der ikke har været en intenderet grøn overflade. Dog har overfladen i nogen udstrækning

forekommet grøn, mest på grund af mosbevoksning. Idet skyggen fra de store træer nu ikke findes mere og idet overfladens udseende ikke har været tilfredsstillende, og idet stort set alle andre Gudsagre i andre brødremenighedsbyer er grønne, er det efter endda meget

lange overvejelser blevet besluttet, at overfladen skal være grøn. Der sås græs i de 8 felter. Græsset skal klippes med nogle ugers mellemrum i vækstperioden, men bliver ikke holdt kortklippet. Der sås en relativt langsomt voksende græstype.

Stierne

Stisystemet er renoveret så både de centrale stier inde på Gudsageren og stien i yderkanten, der omkranser Gudsageren renoveres og pålægges en stabil grustype, med nogenlunde samme karakteristika som slotsgrus.

Første færdige felt med det ny såede græs

Omkransende skovbevoksning

Skæve og vildtvoksende træer i den skovagtige bevoksning rundt om Gudsageren beskæres og der ny plantes efter behov. Der skovplantes syd og lidt øst for det sydøstlige felt og vest så meget som muligt for det sydvestlige felt.

Pavillon og portal

Pavillonen i nord danner sammen med portalen i syd en akse, som definerer Gudsagerens udstrækning. Pavillonen er blevet flyttet 8 meter mod syd, så der nu er plads bag ved pavillonen til træer, som kan lukke af mod nord. Pavillonen er desuden blevet hævet ca. 40 cm og fremstår dermed mere prægnant. Den er blevet renoveret og malet i toner, som farvearkæologi har påvist har været påmalet tidligere.

Pavillonen flyttes

Portalen er også blevet restaureret og malet, ligeledes i tidligere farver. Teksten over portalen er igen udført i bladguld på kobberplader.

Vi glæder os til at se det helt færdige resultat, men allerede nu får vi indtryk af, hvordan det vil blive. *Jørgen Bøytler*

Den renoverede Gudsager, nogle retningslinjer

Som bekendt er Gudsageren under renovering. Dele af den er færdig og vi kan nu se, hvordan det kommer til at se ud. Hver enkelt gravsten er sat om, nogle med nye sokler. Rundt om hver gravsten er der et 10 cm bredt bånd af grus, som skal hjælpe til, at græsset ikke gror helt ind til soklen. Imellem alle gravstenene er der sået græs. Vi ser frem til at se hele Gudsageren græsbeklædt.

Vi har alle en fælles interesse i, at Gudsageren fremover fremstår smuk og enkel. Et af de markante kendetegn for Gudsageren er enkeltheden og ligheden. Gudsagerens design er udtryk for en klar grundholdning, nemlig at vi alle er lige for Gud og for mennesker. Ligheden illustreres ved Gudsagerens indretning. Alle begrades, så ansigtet vender mod øst.

Det sker i lyset af en forventning om at skulle møde Jesus Kristus ved hans genkomst i herlighed som den strålende morgenstjerne, der ses i øst. Det fastholdes at søstre begraves i den østlige side, brødre i den vestlige side af Gudsageren. Gudsageren kan ses som et spejlbillede på kirkesalen, og netop indretningen understreger den overbevisning, at en del af menigheden er her, det er os, der udgør Brødremenigheden i dag, og en del af menigheden er ”hos Ham derhjemme”, brødre og søstre, der er gået i forvejen ind til Guds herlighed.

Vi taler jo ganske ligefremt om disse ting, som vi jo dybest set ikke forstår til bunds, men vi forventer at alt vil blive forklaret engang. Men ind-

Gudsageren hvor græsset er ved at få fat

til da indretter vi os efter bedste evne og overbevisning. Det gælder også, når vi taler om Gudsageren. Så nu er tiden for, at vi sammen sætter nogle retningslinjer for, hvordan vi bedst passer på og beskytter Gudsageren og forstår at fastholde det udtryk, der ligger i Gudsagerens indretning.

Gudsagerens vedtægter, stadfæstet af kirkeministeriet den 2. juli 1980 siger blandt andet, at Gudsageren principielt er at betragte som et fællesgravsted (§ 6). Brødremenigheden sørger ved ældsterådets foranstaltning for beplantning, pleje og vedligeholdelse af Gudsageren, således at Brødremenighedens særlige tradition bevares i videst muligt omfang (§ 12). På de enkelte gravsteder må der ikke plantes flerårige vækster. Hensætning af blomster må ikke foretages således, at der derved opstår adskillelse mellem de enkelte gravsteder (§ 13).

For at kunne handle i overensstemmelse med vedtægterne og for at kunne give rum for de behov, vi som efterladte må have for at synliggøre, at vi mindes vore kære, der gik bort, vil ældsterådet venligst henstille at

følgende overholdes:

Buketter kan stilles i kræmmerhusformede gravvaser, som stilles til rådighed af Brødremenigheden (se billede). En gravvase sættes i jorden i græsset umiddelbart foran eller bagved gravstenen. Gravvasen må ikke ned-sættes i det 10 cm brede grusbånd.

Denne blomst er ikke så heldig i den nysåede plæne

Kræmmerhus til at sætte i plænen til buketter

Denne vase kan graves ned i plænen, når den er vendt, kan der stilles blomster i en potte

Fremover er det ikke ønskeligt, der plantes blomster ved gravene. Men Brødremenigheden vil stille metalvaser med indsats til salg. Disse gravvaser kan nedsættes med hjælp fra Brødremenigheden og det er så muligt at anbringe blomster plantet i pletter ved gravene.

Vi håber på forståelse for disse regler og siger tak til alle for fremover at medvirke til, at Gudsageren fremstår smukt.

På ældsterådets vegne, Jørgen Bøytler

DØKs 50 års jubilæum

Lørdag den 10. august fejrede Danmarks Økumeniske Kvindekomité 50 års jubilæum. Dagen blev fejret i Skt. Hans Kirkes lokaler i Odense med gæster fra det meste af Danmark. Der var en enkelt deltager, som har været med i alle 50 år og flere, som var tæt på.

En glædelig dag, hvor næstformand Ellen Hedelund styrede os igennem sang, taler og indslag. Dorte akkompagnerede ved klaveret og dagen blev

indledt med ”Lysets engel går med glans”.

Velkomsttalen blev holdt af Inge-Lise Lollike, DØKs nyligt afgåede formand.

Hun havde desuden hilsner fra bededagspartnerlandene Ukraine, Malawi og Litauen. Også Færøerne

Deltagerne ved DØKs 50 års jubilæum

havde sendt en lykønskning til DØK. Inge-Lise lagde vægt på, at vi via bededagen er en del af et stort fællesskab for kvinder, hvor vi beder for hinanden og os selv.

Hovedtaler var verdensformanden Laurence Gangloff, som var fløjet ind fra Frankrig, for at fejre dagen med os. Bevægelsen kan i år fejre 100 års jubilæum og har også eksisteret i Danmark i mere end 50 år, det var bare ikke organiseret på landsplan tidligere.

Laurence brugte i sin tale en personlig fortælling om, hvordan hun første gang havde læst op til bededagen i forbindelse med sin konfirmationsforberedelse. Hvordan denne oplevelse havde været med til at styrke hendes selvtillid og en opfordring til, at vi på den måde inddrager de unge i bededagen.

Hun tog udgangspunkt i de vejledende principper for arbejdet med bededagen. ”Vi kvinder er udfordret til at lære og forstå den bøn, som kommer fra andre steder i verden. Gennem den oplyste bøn åbner vi vores hjerter. Gennem den oplyste bøn åbner vi vore sind.”

Hun fortalte en historie, hvor oplysning førte til handling. En kvinde som efter bededagsfortællingen fra Surinam, hvor en del af fokus var at værne om miljøet, havde ændret adfærden i menigheden, så de hver bragte deres egen ske med til fælles måltider i stedet for at anvende engangsplastik bestik. Så bededagens historie er, at bøn og ofring er sammen, og sammen kan det omsættes til aktivitet.

Else Dahl som gennem mange år har været aktiv i forbindelse med bededagen via Metodist Kirken i Odense havde skrevet en dejlig sang til lejligheden. Den blev sunget med glæde og kan bestemt anvendes igen.

Dagen blev rundet af med tale af Ellen Margrethe Gylling, nuværende

formand for DØK. Hun har altid været engageret i økumenisk arbejde, så hun glæder sig over at have fået arbejdstøjet på i DØK. Ellen Margrethe Gyllings vision er, at mange unge kvinder må blive tændt af opgaven om at bringe evangeliet ud på tværs af kirkegrænser og alle andre grænser. Hun vil gøre, hvad hun kan for at prikke så mange som muligt på skulderen og sige ”Se her, her er lige en opgave til dig”. *Sissel Madsen*

Ellen Margrethe Gylling formand for DØK

BDM HANDEL & GENBRUG
BRØDREMENIGHEDENS DANSKE MISSION

VI HAR BRUG
FOR DIG!!

BLIV MEDARBEJDER

KIG IND I BUTIKKERNE I CHRISTIANSFELD TIL EN
SNAK OM HVORDAN DU KAN VÆRE MED. ELLER
KONTAKT BDMS SEKRETARIAT PÅ TLF. 3529 4820

BDM - nyt

Rasmus Kjær Jensen

Missionæransættelse

BDM's bestyrelse har ansat den 30-årige Rasmus Kjær Jensen som missionær. Rasmus er uddannet landbrugsmaskinmekaniker og diakon. Rasmus arbejder på Kristelig Handicapforenings hjem – Skærvebo i Løsning.

Rasmus skal deltage i et 10-ugers introduktionskursus på All Nations Christian College i London. Vi forventer at kunne udsende Rasmus i december måned eller i begyndelsen af 2020 til Kigoma i Tanzania. Opgaverne vil bl.a. være understøttelse af den mobile bibel-skole, deltage i børne- og ungdomsarbejdet, støtte ledelsen, og senere kan der blive tale om opgaver i Burundi og DR Congo.

Der bliver udsendelsesgudstjeneste fra Grindsted kirke søndag den 22. december kl. 10, hvor enhver er hjertelig velkommen!

Vi glæder os meget over, at Rasmus har meldt sig til tjeneste i BDM!

BDM udsender nye volontører

Brødremenighedens Danske Mission, BDM, har medio august udsendt seks unge volontører til det sydlige Tanzania. I de kommende 5 måneder skal de arbejde på børnehjemmet Peter's House i Sumbawanga og i førskole-arbejdet Cheke Chea i Kipili ved Tanganyikasøen.

De seks volontører er Helene Thybo Hørup, Andrea Vig Carlsen, Helene Roager, Helene Vestergaard Tang, Rebekka Brødsgaard Knudsen og Luisa Fernanda Blond. Helene Roager fra Løgumkloster og Luisa Fernanda Blond

De 6 nye volontører fotograferet i Søstrehusets gård

er begge 20 år og skal undervise i engelsk og arbejde i førskolen i Kipili. De fire andre volontører Helene Thybo Hørup (21 år) fra Viuf ved Kolding, Andrea Vig Carlsen (21 år) fra Sunds, Helene Vestergaard Tang (22 år) fra Spjald og Rebekka Brødsgaard Knudsen (22 år) fra Mårslet skal arbejde på børnehjemmet og med gadebørn i Sumbawanga.

At være volontør er en oplevelse for livet. To gange årligt sender BDM volontører afsted til en oplevelse for livet. Opholdet i Tanzania udfordrer årligt op til 12 unge mennesker til at gøre en konkret forskel i et projekt, hvor der er brug for dem.

Som volontør hos BDM bliver man en del af det lokale samfund, idet vi arbejder tæt sammen med de lokale tanzanere. Volontørerne tilknyttes også byens kirke. Det betyder, at de lærer kulturen at kende indefra, hvilket giver en unik mulighed for at få Tanzania under huden.

Spedalskhedsarbejdet i nye rammer

Siden 1922 har BDM været aktivt involveret i Vest-Tanzania. Vi har opført flere missionsstationer, støttet hospitalet i Sikonge, som drives af Brødrekirken, og i 1955 kom også et spedalskhedshospital og såkaldt 'leprosarium' til i arbejdet blandt spedalske og andre handicappede. I 1950'erne og et par årtier frem var der en spedalskhedskoloni med op til 500 patienter.

BDMs bestyrelse har besluttet at støtte opbygningen af en såkaldt "Rehabilitations Unit" i tilknytning til hospitalet i Sikonge. Byggeriet skal danne ramme om spedalskhedsarbejdet fremover, og arbejdet integreres med andre patientgrupper.

Missionskonference

BDM har afholdt en missionskonference under titlen *Guds mission i en foranderlig verden*. Konferencen var et samarbejde med BDM

Den nye bygning som hører til hospitalet i Sikonge - "Rehabilitations Unit"

All Nation Christian College. Arrangementet løb af stablen den 20. og 21. september i Christiansfeld, hvor ca. 30 personer var samlet i 1½ intensive døgn for at høre om international mission.

Mission er liv sammen

I det sidste nummer af BDM nyt (nr. 3/2019) har Jørgen Bøytler skrevet en meget læseværdig leder om, hvordan en missionær, der døde i 1931, har betydning for BDMs arbejde i dag. *Men BDM er der stadig. Jeg synes, det er en god tanke, at vi i missionen har et liv sammen med mennesker i Usoke, og mange andre steder! Velkommen til livet sammen med andre. Kaldet af Kristus!* Opfordringen er hermed videregivet!

Jens Peter Rejkjær - General- og missionssekretær

Verdenskirkeledere mødes i Christiansfeld

I oktober finder et møde sted lidt ud over det sædvanlige i Christiansfeld. Gruppen, der kaldes Conference of Secretaries of Church World Communions (CS CWC) - (Konference for sekretærer for verdenskirkesamfund) mødes i Christiansfeld 8.-10. oktober 2019. Gruppen består af generalsekretærer og internationale sekretærer fra en stor del af verdens kirkesamfund og tæller både ortodokse, katolikker, protestanter, pinsekirker og andre. Gruppen har eksisteret siden 1957. I kraft af min stilling som Unity Board Administrator for den verdensomspændende Brødrekirke har undertegnede fornøjelsen af at være en del af gruppen. Brødremenigheden i Christiansfeld er således vært for en gruppe på ca. 30 mennesker, der til sammen repræsenterer måske 90 % af verdens kristne. Gruppen er et forum for erfaringsudveksling og kollegialt fællesskab og ser det ikke som sin opgave at fremkomme med officielle udtalelser. Snarere er det et arbejdsforum, hvor vi erfaringsudveksler. Til trods for at medlemmerne af gruppen repræsenterer vidt forskellige teologiske og kirkelige traditioner, er der et dybt og værdifuldt fællesskab.

Da Brødremenigheden i år er vært, indbyder vi konferencens deltagere, menighedens medlemmer og andre interesserede til kærlighedsmåltid onsdag den 9. oktober kl. 17.30 i kirkesalen.

I øvrigt vil der i forlængelse af CS CWC's møde være rådsmøde i den økumeniske organisation Global Christian Forum, som tæller medlemmer fra en lang række kirkesamfund i verden. Så i en uges tid i oktober, vil talrige kirkeledere samles i Christiansfeld.

Jørgen Bøytler

Suppedas i Duetten

Der er suppe med brød i Duetten følgende datoer:

Tirsdag den 29. oktober

Torsdag den 14. november

Der er samvær og kaffe fra kl. 15.30. Suppen serveres kl. 17.30.

Pris for voksne 25 kr. Der kan købes drikkevarer.

Gerne aftalte penge eller mobilepay. Børn spiser med gratis.

Tilmelding til Anne-Marie på 30 26 22 76 eller tilmeldingslister i kirken

Kirkefrokost i Duetten

Umiddelbart efter Gudstjenesten er der frokost i Duetten følgende datoer:

Søndag den 20. oktober

Søndag den 8. december

Prisen er 40 kr. for voksne. Der kan købes drikkevarer.

Gerne aftalte penge eller mobilepay. Børn under skolealderen halv pris.

Tilmelding til Anna 21 60 66 41 eller på tilmeldingslister i kirken

Morgensang og bøn hver fredag

Velkommen til morgensang og bøn hver fredag kl. 9.00 i Søstrehusets korsal!

En lille halv time med sang, løsensord og bøn for menigheden, byen, landet og brødre og søstre over hele verden.

Benyt elevatorindgang og tag elevatoren til Korsalen på 1.sal.

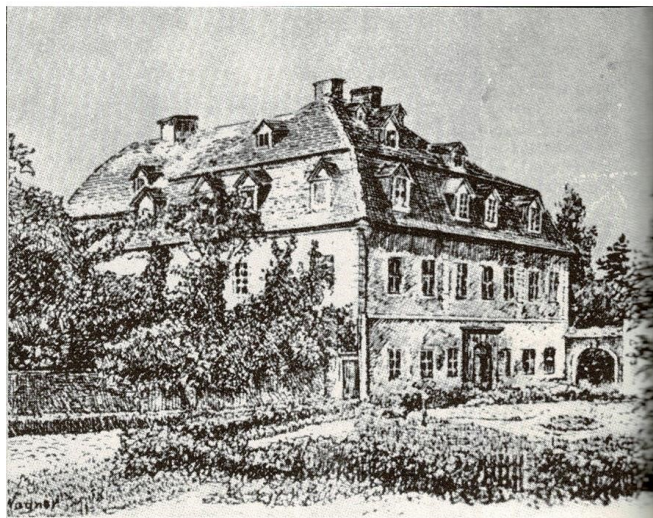
Else Marie Larsen

Anna Nitschmann *fortsat fra nr. 3 2019*

Det lå i blodet hos de tidligere flygtninge at de skulle kunne lide trængsler og afsavn. Hvis det kunne kombineres med det at prædike for dem, som ikke kendte Kristus, så var det en sand glæde for disciplene, som de blev kaldt.

Efter deres hjemkomst fra Amerika fortsatte grev Zinzendorf og Anna med at arbejde tæt sammen. Zinzendorfs hustru grevinde Erdmuth var på samme måde en åndelig indstillet kvinde, men hun havde hele tiden godset Berthelsdorf, som hun skulle tage sig af, ved siden af de talløse små børn født i familien. Det betød, at der var behov for en som Anna til at støtte kvindearbejdet, særligt på grevens rejser. De to arbejdede side om side, med det naturlige resultat, at mange af Zinzendorfs ideer blev overtaget af de Ældste. Hun skrev en række salmer. Nogle af dem kom i en tidlig udgave af Brødremenighedens salmebog.

Zinzendorfs slot i Berthelsdorf

En ny biografi om Zinzendorf beskriver Anna Nitschmanns sidste levetid meget detaljeret. Kort tid efter at dekretet, om grevens forvisning fra Saxen, var tilbagekaldt døde grevinde Erdmuth i Herrnhut. Hun var en begavet ædel kvinde, der åndeligt kunne måle sig med hendes

mand og så var hun ham overlegen i evnen til at styre økonomi og ejendele og altid tålmodig og hengiven. På grund af Herrnhuts beliggenhed så tæt på hendes hjem, og det konstante ansvar for de mange kirkelige anliggender, der hvilede på hendes skuldre, havde hun meget lidt tid til egne fornøjelser. Hendes mand måtte hun altid dele, og det viste sig senere, at han

ikke helt værdsatte hendes ofre før hendes død. Han blev grebet af dyb sorg efter hendes død, og han led utvivlsomt betydelig på grund af dårlig samvittighed.

Anna bliver gift med grev Zinzendorf

Efter et år i sorg ansporede vennerne greven til at gifte sig igen. Denne gang accepterede Anna, selvom hun tidligere adskillige gange havde afslået forskellige ægteskabs tilbud. Under disse omstændigheder forekom det helt naturligt, at de to, som så længe havde delt ledelsen i kirken, nu også skulle dele familielivet. Ægteskabet blev ikke offentliggjort i 18 måneder, mest fordi grevens aldrende mor, som stadig levede, ikke ville kunne forstå det. Ægteskab med en adelig og en almindelig person som Anna blev altid betragtet som uklogt.

Selvom livet i Herrnhut var demokratisk, så var det ikke desto mindre naturligt at se sådan på ægteskab mellem to af forskellig herkomst.

Anna og greven levede kun tre år som mand og kone. Hun døde sandsynligvis af kræft den 21. maj 1760, kun elleve dage efter Zinzendorfs død. Helt indtil sin død fortsatte hun med at leve et travlt liv. Der var en længere rejse til Schweiz, og der blev etableret kortere besøg til menighederne i de tilstødende lande.

Overalt blev hun anerkendt som kirkens leder af kvinderne. Uanset hendes titel, indgød hun respekt og beundring. Hun repræsenterede på en beundringsværdig måde det bedste kirken kunne frembringe. Anna dør da hun er 44½ år gammel, og da har hun bogstavelig talt slidt sig selv op for troen. Hun bliver begravet ved siden af grev Zinzendorf på Gudsageren i Herrnhut. *Käte Thomsen*

Grev Zinzendorfs familiegravsteder på Hutberg i Herrnhut

Kirkelige meddelelser

Begravelse:

Den 29. juni 2019 blev Søster Birte Marie Christensen, født den 29. september 1938, død den 21. juni 2019, begravet på Gudsageren.

Indsamlede midler gennem kollekter:

Ved redaktionens slutning var der siden sidste blads udgivelse indkommet til:

Brødremenighedens Danske Mission	9.631,00 kr.
Brødremenigheden i Christiansfeld	1.143,00 kr.

Vi takker på modtagernes vegne

Menighedsmøde i Duetten: November (dato ikke fastlagt)

Sykreds 3. kvartal 2019

- 03. oktober: Karen Margrethe Lorentzen fortæller om en systue i Rukwa, der syr tasker m.m. som sælges i Karibu.
- 17. oktober: Efterårsferie
- 31. oktober: Vi går på Gudsageren efter kaffen. Gudsageren vil da være færdig renoveret. Anna Svennesen vil fortælle om 18 familiegravsteder, hun har arbejdet med. Husk passende fodtøj. I tilfælde af meget dårligt vejr, bliver vi i Lindegade 26.
- 14. november: Spedalskhedslæge Steen Mølgaard Andersen fortæller om mange års tjeneste for de spedalske.
- 28. november: Knud Elmo Knudsen: Gensyn med Tanzania og Congo.
- 12. december: Svend Aage Jacobsen fortæller om Grundtvig og krisen i 1844

Morgensang og bøn hver fredag

Velkommen til morgensang og bøn hver fredag kl. 9.00
i Søstrehusets korsal! Se mere side 15

Kærlighedsmåltid i kirken

09. oktober: Klokken 17.30
Læs mere i bladet side 14 og 15

Koncerter i 3. kvartal 2019

07. oktober:	Kl. 19.30	Koncert i Korsalen med Vesselil / Twang
30. oktober:	Kl. 19.30	Koncert i Korsalen med Blackbirds
08. november:	Kl. 19.30	Orgelkoncert i Brødremenighedens kirke med Kristian Lumholdt
27. november:	Kl. 20.00	Koncert med koret Vocal Line med solist Sørine Bager
03. december:	Kl. 19.30	Julekoncert i Brødremenighedens Kirke Haderslev Lærerkor ved Edna Rasmussen
14. december:	Kl. 15.30	Koncert i Brødremenighedens Kirke med Haderslev Dreng- og mandskor BaroqueAros - Händels Messias

Saltjerner møde i Duetten : Tirsdag den 26. november kl. 19.00
Alle der har lyst til at være saltjener er
velkomne

Suppedas

Tirsdag den 29. oktober

Torsdag den 14. november Se mere side 15

Kirkefrokost

Søndag den 20. oktober

Søndag den 8. december Se mere side 15

Måned:	Dato:	Day:	Tid:	Sted:	Tjeneste:	Tekst:	Præst:
Oktober	06.	16. Søndag e. trinitatis	10.30	store	Gudstjeneste	Luk. 7,11-17	J. Bøytler
	09.	CS CWCW	17.30	store	Kærlighedsmåltid		J. Bøytler
	13.	17. Søndag e. trinitatis	10.30	store	Gudstjeneste/Nadver	Luk. 14,1-11	J. Bøytler
	20.	18. Søndag e. trinitatis	10.30	store	Gudstjeneste fælles med Tynstrup/Hjemdrup	Matt. 22,34-46	A. Wiuf Chr. J. Bøytler
	27.	19. Søndag e. trinitatis	10.30	store	Gudstjeneste/kaffe	Mark. 2,1-12	J. Bøytler
November	03.	Alle Helgens dag	10.30	store	Gudstjeneste	Matt. 5,1-12	J. Bøytler
	10.	21. Søndag e. trinitatis	10.30	store	Gudstjeneste/Ældstefest	Joh. 4,46-53	J Bøytler
	10.	Ældstefest	14.30	store	Kærlighedsmåltid		J. Bøytler
	10.	Ældstefest	19.00	store	Nadver		J. Bøytler
	17.	22. Søndag e. trinitatis	10.30	store	Gudstjeneste	Matt. 18,21-35	J. Bøytler
December	24.	Sidste søndag i kirkeåret	10.30	store	Gudstjeneste/kaffe	Matt. 25,31-46	E. Baun
	01.	1. Søndag i advent	17.00	store	Hosianna med korsang	Luk. 4,16-30	J. Bøytler
	04.	Onsdag	19.00	Korsal	Sanggudstjeneste kor		J. Bøytler
	08.	2. Søndag i advent	10.30	store	Gudstjeneste	Matt. 25,1-13	J. Bøytler
	11.	Onsdag	19.00	Korsal	Sanggudstjeneste kor		J. Bøytler
December	15.	3. Søndag i advent	10.30	store	Gudstjeneste/Nadver	Luk. 1,67-80	K. Grøn
	18.	Onsdag	19.00	Korsal	Sanggudstjeneste kor		J. Bøytler
	22.	4. Søndag i advent	10.30	store	Gudstjeneste	Joh. 3,25-36	J. Bøytler
	24.	Julemorgen	07.30	store	Morgensang		J. Bøytler
	24.	Juleaften	19.00	store	Juleaften med korsang	Luk.,2,1-14	J. Bøytler
	25.	1. Juledag	10.30	store	Gudstjeneste med kor	Joh.,1,1-14	J. Bøytler
	26.	2. Juledag	17.00	store	Gudstjeneste	Matt.,10,32-42	J. Bøytler
	29.	Julesøndag	10.30	store	Gudstjeneste	Matt. 2,13-23	J. Bøytler
	31.	Nytårsaften	23.30	store	Gudstjeneste med kor		J. Bøytler